

## **Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nama darbības attīstības koncepcija**

Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmē un likumā „Par tiesu varu” noteiktajam Latvijas Republikā līdzās likumdošanas un izpildu varai pastāv neatkarīga tiesu vara. Tiesu Latvijā spriež rajona (pilsētas) tiesas, apgabaltiesas un Augstākā tiesa. Administratīvā rajona tiesa ar tās sastāvā ietilpstošajiem pieciem tiesu namiem ir viena no astoņām pirmās instances tiesām, kuras kompetencē ir publiski tiesisku strīdu izskatīšana. Turklāt atsevišķās jomās tās nolēmumi ir galīgi un nepārsūdzami.

Administratīvās rajona tiesas reģionālo tiesu namu izveidošanas pamatmērķi bija divi. Samazināt administratīvo lietu uzkrājumu tiesā, līdz ar to arī lietu izskatīšanas ilgumu pirmajā instancē, kā arī veicināt Administratīvās rajona tiesas pieejamību reģionos, nodrošinot lietu izskatīšanu pēc iespējas tuvāk iedzīvotāju dzīvesvietai. Abi minētie mērķi sasniegti jau pirmajos reģionālo tiesu namu darbības gados, tomēr tas nenozīmē, ka Administratīvajā rajona tiesā nav izaicinājumu, ar kuriem jāsaskaras, lai Valmieras tiesu nams un tiesa kopumā varētu turpināt attīstīties, nodrošinot ikvienam Latvijas iedzīvotājam tiesības uz taisnīgu tiesu. Taisnīgums, tiesiskums, neatkarība, atklātība, efektivitāte un regulāra profesionālā pilnveidošanās ir tās vērtības, kurām jāvirza Administratīvās rajona tiesas attīstību.

### **Stratēģiskā vadība**

Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nams nav autonoma tiesas sastāvdaļa, bet kopā ar pārējiem tiesu namiem veido vienotu administratīvās justīcijas pirmās instances tiesu. Tādēļ Valmieras tiesu namam nevar būt no tiesas kopējiem mērķiem atšķirīgu stratēģiskās vadības mērķu.

Administratīvās rajona tiesas priekšsēdētāja savā tiesas darbības attīstības koncepcijā kā galvenos stratēģiskās vadības mērķus ir izvirzījusi: cilvēku kā vērtību un tiesu sistēmas pamatu; efektīvu, uz klientu orientētu un kvalitatīvu tiesas spriešanu; sabiedrības informēšanu un uzticības tiesu varai paaugstināšanu; proaktīvu rīcību un līdzdarbību tiesu sistēmas politikas veidošanas procesā. Lai nodrošinātu šo mērķu sasniegšanu, Valmieras tiesu namā ikdienas darbs plānots un organizēts tā, lai ievērotu procesuālos noteikumus, tiesnešu un darbinieku noslodzi, nodrošinot kompetentu, efektīvu un savlaicīgu lietu izskatīšanu, kā arī cieņpilnu attieksmi pret lietas dalībniekiem un atvērtību sadarbībai ar plašsaziņas līdzekļiem.

Šobrīd Valmieras tiesu namā ir divi tiesneši un šāds skaits līdz 2024.gadam bija optimāls un atbilstošs noslodzei. Tomēr šogad situācija ir mainījusies, un tas saistīts ar 2023.gada augustā Alūksnes novadā atvērto Patvēruma meklētāju izmitināšanas centru „Liepna”, kurā izmitināto patvēruma meklētāju lietas ir piekritīgas Valmieras tiesu namam. Šī apstākļa dēļ turpat divas reizes pieauga tiesu namā saņemto pieteikumu skaits un slodze

uz vienu tiesas sastāvu, kas 2024.gada septembrī jau bija 1,9-2,3 reizes lielāka par slodzi tiesas sastāvos citos Administratīvās rajona tiesas reģionālajos tiesu namos. Līdz ar to šobrīd noslodzei atbilstošs tiesas sastāvu skaits Valmieras tiesu namā būtu trīs vai pat četri. Tomēr, ņemot vērā līdz šim efektīvi izmantotās telpas, salīdzinoši mazāko noslodzi pārējos reģionālajos tiesu namos, kā arī iespējas patvēruma meklētāju lietas izskatīt rakstveida procesā vai *Microsoft Teams* platformā, Valmieras tiesu namam piekritīgo patvēruma meklētāju lietu izskatīšanai piesaistīti arī 10 pārējo reģionālo tiesu namu tiesneši. Šāda patvēruma meklētāju lietu sadale ir turpināma, ņemot vērā tiesnešu noslodzi, proti, elastīgi pielāgojoties mainīgajiem apstākļiem. Turpināma arī prakse tajos retajos gadījumos (viena, divas reizes gadā), kad noteiktas kategorijas administratīvās lietas izskatāmas triju tiesnešu sastāvā, piemēram, publisko iepirkumu lietas, uz Valmieras tiesu namu norīkot tiesnesi no Rīgas tiesu nama. Savukārt samazinātas slodzes gadījumā ir turpināma lietu pārdale no Rīgas tiesu nama.

### **Tiesnešu un personāla vadība**

Viens no tiesību uz taisnīgu tiesu elementiem ir procesa dalībniekiem skaidrs, saprotams un taisnīgs tiesas nolēmums. Procesā dalībniekiem un citiem interesentiem ir jāsaprot, kādēļ tiesa konkrētajā gadījumā ir nonākusi tieši pie tāda un ne citāda rezultāta. Savukārt, lai nonāktu līdz skaidram, saprotamam un taisnīgam tiesas nolēmumam, ir jāveicina gan rūpīgāka lietas sagatavošana izskatīšanai, gan arī vispusīga un objektīva pierādījumu izvērtēšana, kas ik pa laikam izpelnījusies kritiku no kasācijas instances puses.

Tiesnešu un tiesu darbinieku pastāvīga profesionālā tālākizglītība ir priekšnoteikums kvalitatīvam (skaidram, saprotamam un taisnīgam) tiesas nolēmumam. Tādēļ sadarbībā ar Latvijas Tiesnešu mācību centru (nākotnē – Tieslietu akadēmiju) un Tiesu administrāciju ir pilnveidojams tiesnešu un tiesas darbinieku apmācības process. Tāpat kvalitatīvu tiesas nolēmumu veicina arī vienveidīgas tiesu prakses nodrošināšana, kas, manuprāt, Administratīvā rajona tiesā līdz šim ir risināta sekmīgi. Lai arī turpmāk tiesu prakse būtu pēc iespējas vienveidīga, ir jāturpina: 1) visu Administratīvās rajona tiesas tiesnešu iknedēļas sapulce, kas norisinās videokonferences režīmā un kurā tiek pārrunātas gan augstāku instanču tiesu, gan Administratīvās rajona tiesas prakses aktualitātes; 2) regulārie Administratīvās rajona tiesas prakses apkopojumi, kuros citstarp tiek norādīts uz gadījumiem, kad konstatēta dažāda mūsu tiesas prakse, kā arī uz gadījumiem, kad mūsu tiesas nolēmumi varētu neatbilst augstāku instanču tiesu praksei; 3) visu instanču administratīvo tiesu tiesnešu kopīgā vēstkopa, kurā ir iespējams gan diskutēt par dažādiem tiesību jautājumiem, gan arī ātri noskaidrot, vai kāds kolēģis nav skatījis līdzīgu lietu; 4) visu instanču administratīvo tiesu tiesnešu kopīgās sanāksmes, kurās ir iespējams diskutēt par dažādiem tiesību jautājumiem un nonākt pie taisnīgākajiem risinājumiem; 5) Latvijas Tiesnešu mācību centra rīkotās mācības (nākotnē – Tieslietu akadēmijas) – „Administratīvo tiesību dienas”, kurās visu instanču administratīvajiem tiesnešiem ir iespēja diskutēt par dažādiem tiesību jautājumiem. Savukārt tiesu nama

līmenī ir jāturpina ikmēneša tiesnešu un tiesas darbinieku kopīgās sapulces. Kvalitatīvi tiesas nolēmumi ne tikai samazinās pārsūdzēto nolēmumu skaitu, bet arī veicinās procesa dalībnieku un sabiedrības kopumā uzticību tiesām.

Šobrīd Valmieras tiesu namā savus pienākumus pilda divi tiesneši, tādējādi ir arī divas tiesnešu palīdzes un tiesas sēžu sekretāres, kā arī divas tiesas sekretāres (attiecīgi ar arhivāres un tulces pienākumiem) un kancelejas vadītāja. Konkrētais darbinieku skaits ir optimāls, lai pilnībā nodrošinātu efektīvu Valmieras tiesu nama darbu. Savukārt Valmieras tiesu nama priekšsēdētāja uzdevums, ņemot vērā nelielo tiesnešu un darbinieku skaitu, ir veidot komandu, kurā katrs darbinieks pilnībā izprot savus pienākumus un pārzina pārējo darbinieku atbildības jomas, tādējādi izprotot arī Valmieras tiesu nama lomu kopumā. Tāpat svarīgs uzdevums ir labvēlīgas darba vides nodrošināšana un darbinieku izaugsmes veicināšana. Kaut arī Valmieras tiesu namā darbinieku mainība nav tik liela kā Rīgas tiesu namā, tomēr ir gadījumi, kad darbinieki dodas ilgstošā prombūtnē vai darba attiecības izbeidz. Tādēļ, lai nodrošinātu Valmieras tiesu nama efektīvu funkcionēšanu, turpināma nākamo darbinieku atlase atklāta konkursa procesā, kas sastāv no trijām daļām: 1) konkursam iesūtīto dokumentu (CV un/vai motivācijas vēstules) izvērtēšanas; 2) rakstveida pārbaudījuma; 3) mutiskām pārrunām ar konkursa komisiju. Ar kandidātu, kuru konkursa komisija atzinusi par uzvarētāju noslēdzams darba līgums, kas cita starpā paredz triju mēnešu pārbaudes laiku. Minētajā pārbaudes laikā jaunais darbinieks ir novērtējams trīs reizes, attiecīgi pēc 4, 8 un 12 nostrādātajām nedēļām, katru reizi apkopojot viņa paveikto, kā arī dodot uzdevumus nākamajam periodam. Šāds regulārs darbinieka novērtējums nodrošinās to, ka Valmieras tiesu namā strādājošajiem ir nepieciešamās spējas veikt savus darba pienākumus.

Viena no Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu nama vērtībām ir nemainīgais darbinieku kolektīvs. Šāds nemainīgs un līdz ar to arī profesionāls tiesu nama darbinieku kolektīvs ne tikai nodrošina teicamu darba organizāciju un izpildi tiesu namā, bet arī palīdz tiesnešiem lietas izskatīt gan ātrāk, gan arī kvalitatīvāk, salīdzinājumā ar citiem kolēģiem reģionālajos tiesu namos. Tomēr, lai mazinātu (novērstu) darbinieku iespējamo aiziešanu uz citām darba vietām, kuras ar katru gadu paliek aizvien vairāk, nepieciešams pēc iespējas ātrāk izveidot tiesas darbinieku kompetencei atbilstošu atalgojuma sistēmu, īpašu uzmanību pievēršot tieši tiesneša palīga amatam.

### **Administratīvā vadība**

Valmieras tiesu nama priekšsēdētājs ir tas, kurš pārstāv tiesu namu organizatoriskos jautājumos, tai skaitā arī Administratīvās rajona tiesas vadības sapulcēs, nodrošina apmeklētāju pieņemšanu un sniedz atbildes uz personu iesniegumiem, kā arī nepieciešamības gadījumā pārstāv Valmieras tiesu namu komunikācijā ar plašsaziņas līdzekļiem. Līdz šim Valmieras tiesu nams vienmēr ir bijis atvērts komunikācijai ar plašsaziņas līdzekļiem, veicinot sabiedrības informētību par tiesas darbu un tās skatāmajām lietām, kas sekmē arī sabiedrības uzticēšanos tiesu varai kopumā. Informācijas sniegšanas

pienākums pamatā gulstas uz tiesu nama priekšsēdētāju. Arī turpmāk šajā jautājumā nekas nemainīsies, centīšos sniegt maksimāli pieļaujama apjoma saprotamu informāciju. Tāpat Valmieras tiesu nama priekšsēdētājs nodrošina vienotu kārtību attiecībā uz lietvedības jautājumiem, kā arī nodrošina saņemto pieteikumu datorizētu sadali Tiesu informācijas sistēmā.

Bez iepriekš akcentētajiem jautājumiem Valmieras tiesu namā turpināms ikdienas administratīvais darbs, nodrošinot gan teicamu tiesas klientu apkalpošanu, gan arī visiem darbiniekiem vienādas un saprotamas prasības darba pienākumu pildīšanā.

Administratīvās rajona tiesas  
Valmieras tiesu nama  
priekšsēdētājs

Guntars Ploriņš

